

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 28 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravnilištu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnilište v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokeplati se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Semo-
niških ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 91.

V Ljubljani, v četrtek, 23. aprila 1903.

Letnik XXXI.

Državni zbor.

Dunaj, 22. aprila.

Avstro-ogrška pogodba.

Državni zbor je ta teden v odsekih. Najvažnejšo nalogo imata pogodbeni in carinski odsek. V carinskem odseku je sinoči posl. Holstejn poročal o carinskih postavkah za tkanine. Opisoval je slabe razmere avstrijske industrije, ki se mora po vsod boriti z vnanjo konkurenco. Potrebno bi bilo, da dobivamo surovine čez mejo brez carine. Danes je poročevalec nadaljeval svoje poročilo, nato je odsek pričel razpravo. Kakor kaže, bode carinski odsek imel dela najmanj štiri tedne.

Nagodbeni odsek je včeraj pričel nadrobno razpravo. Kakor navadno, je bil odsek komaj sklepčen. Posl. dr. Ellenbogen predlaga, naj se seja preloži, ker so člani odseka dobili vabila šele opoldne brez naznanila, o čem se bode razpravljalo.

Odsekov načelnik vitez Jaworski odgovarja, da je bilo že pred prazniki znano, kdaj se prično seje, in da je na dnevnem redu načrt zakona glede avstro-ogrške pogodbe, oziroma paragraf 1., ki je podlaga vsem ostalim zakonom, v kolikor so z nagodbo v zvezi.

Dr. Ellenbogen na to predlaga, naj poroča samo poročevalec baron Schwegel, razprava pa naj se preloži. Ta predlog je obveljal z 11 proti 10 glasovom, kar je seveda iznenadilo navzoče ministre in vladne zastopnike, kakor tudi vladno večino.

Grafu Stürgkhu pa se je le čudno zdelo, da je bilo oddanih le 21 glasov, dasi je za sklepčnost odseka treba vsaj 25 članov. Po daljši formalni razpravi so dognali, da so nekateri odsekovi člani pri stranski mizi pisali ter niso glasovali. Konečno je bil prepis s tem poravnán, da je govoril le poročevalec baron Schwegel.

Rekel je mej drugim: Nagodba z Ogrsko je nujno potrebna iz gospodarskih in političnih vzrokov. Za Avstrijo in Ogrsko je gotovo večja korist, da imamo skupno gospodarsko in carinsko ozemlje, nego da napravimo carinsko mejo mej državama polovicama. O tem so tudi na Ogrskem prepričani ter ne želé popolne razdružitve. Ako pa je potrebna carinska in trgovinska pogodba z Ogrsko, treba je tudi, da se v tej pogodbi v enaki meri varujejo koristi obeh državnih polovic. Le tako bi bilo mogoče skleniti lojalno in povoljno pogodbo. Tudi v tej pogodbi so mnogi nedostatk, vendar naj se pogodba odobri ter na merodajnem mestu skrbi, da moremo čez deset let skleniti boljše, trdnjše pogodbo.

To, kar je o nagodbi govoril baron Schwegel, more vsakdo podpisati z obeh rokama, ker carinska in trgovinska pogodba z Ogrsko je za skupno državo potrebna iz gospodarskih, političnih, pa tudi iz dinastiških vzrokov. A drugo vprašanje je, ali mora ravno Avstrija drago in v gotovini plačati to pogodbo? Ako je carinska skupnost potrebna tudi za Ogrce, zakaj mora Avstrija s svojimi dohodki podpirati madjarsko megalomanijo. Povsod imajo Madjari prvo besedo, a račune za skupno potrebnost prepuščajo Avstriji, da jih poravna.

Vaška nova pogodba z ogrsko državno polovico je nov poraz za Avstrijo v političnem, gospodarskem in finančnem oziru.

To je danes odkrito izrazil prvi današnji govornik dr. Lecher, ki je ob času

nemške obstrukcije proti Badenijevi nagodbi govoril 14 ur in je v ščak v nagodbenem vprašanju. Ta je danes brez ovinkov priznal, da sedanja nagodba ni za las boljša od Badenijeve. Neumiljeno je raztrgal izjavo, v kateri obe vladi zatrjujeta, da hočeta lojalno izvrševati vse določbe v nagodbi. S to izjavo je avstrijska vlada ogrski dovolila nove koncesije, tako n. pr. da imajo prost promet vrednostni papirji v obeh državnihih polovicah.

Znano pa je, da je ogrskih vrednostnih papirjev mnogo več v Avstriji, nego nasprotno. Zanimivo bi bilo vedeti razmerje, v katerem so vrednostni papirji obeh državnihih polovic.

Dr. Lecher je s svojim govorom jako neprijetno iznenadil vlado in zastopnike nemških strank; niti najradikalnejši opozicionalec ne bi mogel ostreje kritikovati nagodbe.

Za njim je govoril češki poslanec Kافتان, ki je posegel v glavno razpravo ter našteval razne nedostatke v nagodbi na škodo Avstriji.

Popoldne je prvi govoril dr. Šileny, ki je znan po svojih dolgih govorih. Iz vseh kotov je nabral gradiva, s katerim je podiral nagodbo. Navajal je stvari, ki s § 1 niso v nobeni zvezi. Sicer pa vsi govori opozicije v nagodbenem odseku nimajo drugega namena, nego na vsa usta povedati najširši javnosti, da je nagodba slaba, da je Avstrija Ogrcem obljubila nov danj, nov tribut za nadaljnjih 10 let.

Danes govori še dr. Menger in dr. Ploj.

Zborovanje v Pod-sredi.

Pretečeno nedeljo bil je za Pod-sredo pomenljiv dan, ker se je vršilo zborovanje političnega društva in sicer v petih letih, od kar društvo obstoji, prvokrat. Trg Pod-sreda je pokazal, da se za zborovanje zelo zanima, ravno tako tudi sosednje občine. Našli smo ljudi iz kakih 10 občin z gosp. župani. Vseh skupaj bilo jih je nad 300 samih vrlih slovenskih mož. Odbor je povabil tudi g. državnega in deželnega poslanca našega g. Jož. Žičkarja, da nam poda račun o svojem delovanju.

Po pozdravu g. predsednika društva da isti besedo g. poslancu, kateri razlaga politični položaj Štajarskih Slovencev, ter opisuje trnjevo pot, katero mora hoditi vsak slovenski poslanec, posebno pa še deželni, ker v Gradcu imajo za težnje našega ljudstva debela ušesa. Naj se slovenski poslanci v Gradcu še tako trudijo, nič ne dosežejo, ker kaj more 8 poslancev spodnještajarskih proti ogromni nemški večini. — V pretečenem zasedanju bile so v dež. zbornici razmere neznosne. Nemški poslanci so metali denar, tudi slovenski denar, za zavode, kateri imajo namen vničiti slovenski rod, tako šulferajnu, Stüdmarki, ki ima namen slovenskega kmeta pregnati. Z našim denarjem ustanavljajo Studentenheime, prave pomemčevalnice. Zato, pravi g. poslanec, smo obrnili deželni zbornici hrbet. Prišle so nove volitve, vstopili smo zopet, in ravno zadnje tri dni pretečenega tedna bilo je zasedanje deželnega zbora. G. poslanec pravi, da so se razprave vršile dostojno, da ni bilo slišati kakih razžaljivih besed v zbornici. Vojaka bila je precej živahna glede novega ženskega učiteljišča v Mariboru z nemškim učnim jezikom. Vsak dobro zna, kak namen ima ta zavod: pomemčiti kmalu slovenski Štajer. — Zato so se tej ustanovitvi odločno vprli slovenski poslanci in krepko sta govorila gg. Žičkar in Hrašovec, rekši, to je krivično, da se tudi z našim denarjem ustanavljajo zavodi naperjeni proti našemu narodu. Kakor

je bilo že naprej videti, slovenski poslanci nismo mogli Nemcev prepričati, da zadoštuje v Mariboru pri šolskih sestrah žensko učiteljišče, in naj se raje tem da podpora, ker njih zavod hvalita deželni in okrajni šolski nadzornik, torej mora biti dober in vzgleden. Pri glasovanju smo se ve ostali v manjšini, vsaj so celo nemški konservativci s župnikom Holzer-jem glasovali za ta nebidigatreba zavod.

Drugi važen dogodek v deželni zbornici bil je ta, da je bil za odbornika izvoljen zopet Slovenec, dosednji odbornik gospod Robič, in sicer izvoljen z glasovi »Bauernbündlerjev«, ki jih je šest. Njih vodja baron Rokitsansky prišel je namreč s slovenskim poslancem, ponudil jim, da hočejo njegovi somišljeniki glasovati za Slovence Robiča, a namestnika potem naj slovenski poslanci volijo iz vrste »Bauerbündlerjev«. Tako se je zgodilo. Robič je dobil 14, a konservativni (!) župnik Holzer le 8 glasov. Da li je nemška katoliška stranka ravnala pravično, to prepustimo v premišljevanje njim samim.

Gospod poslanec našteva še razne krivice, ki se godijo Slovincem od strani nemške večine v deželi. Deželni odbor ne pozna slovenskega jezika, tudi uradi dopisujejo na šemu nemškega jezika nezmožnemu ljudstvu edino-le v nemščini. Tako so tudi slovenski mladeniči dobili pozivnice k zadnjim vojaškim naborem samo le nemške. Na zgornjem in srednjem Štajerskem so struge rek in potokov krasno uravnane, a na Spodnjem Štajerskem se nič ne zgodi. Denarje, katere tudi Slovenec plačuje, porabijo za-se, a za nas po očimsko skrbijo.

Glede brezobrestnega posojila pravi gospod poslanec, da je toliko dosegel, da država sme dati brezobrestno posojilo ne glede na to, da bi je dežela dala ali ne.

Po končanem govoru izrekla se je gospodu poslancu zahvala in enoglasno sklenila zaupnica.

Gospod Jančič priporoča slogo. V slogi je moč. Stojmo trdno in ne dajmo se vsakemu vetriču ganiti.

Tretji govornik gospod župnik Cerjak iz Rajhenburga priporoča kulturno ločitev od Gradca. Naštevja krivice, ki se gode slovenskemu ljudstvu, posebno pa nam nčejo dati šol, v katerih bi se Slovenec mogel omikati, potem pa nas smešijo pred svetom kot neomikance. Po svojih nemškutarskih šolah pa vzgajajo mladino, katera je vsa na pojena s srdom do materinega jezika.

Sodnije naj bodo slovenske, ker če sodnik ne razumi zatoženca, zgodi se lahko velika krivica. — Potrebujemo slovensko vseučilišče in s tem dobimo tudi slovenske uradnike. Priporoča slovensko vzajemnost, tesnejšo zvezo z brati Hrvati. — Vnema zborovalce, da se družijo okoli krščanske zastave, ter volimo vselej v krščanskem smislu, da se laglje branimo v teh hudih časih.

Burno odobravanje sledilo je temu govoru, katerega bi naj g. govornik dal v celoti natisniti.

Zadnji govornik gospod Toman govori o važnosti kmetijskega stanu in pravi, da je kmetijski stan najstarejši, zato najčastitljivejši. Podlaga je celi državi. Kmetijski stan pa propada. Kdo je tega kriv? Liberalci! Hočejo mu vzeti vero, a tudi gmotno ga uničiti. Liberalci so izdelali postavbe, da se kmetijska posestva kosajo. Naložili so kmetu ogromne davke, oboroženi mir stane neizmerno denarja itd. — Da se bodo časi zboljšali, volimo krščanske može, ker kakorana je večina poslancev, take so tudi postavbe.

Kmetje so z vidnim zanimanjem sledili lepemu govoru, ki tudi zasluži, da se obelodani.

Po govorih sprejele so se enoglasno sledeče resolucije:

I. Obžalujemo, da je deželni zbor sklenil stalno ustanovitev nemškega ženskega učiteljišča v Mariboru. Mi pa uvidevamo v tem, da ta ustanovitev služi le za pomemčevanje Spodnjega Štajerja, ter zahtevamo od c. kr. vlade, da zabrani ta za slovenski narod krivični zavod.

II. Obžalujemo, da oblastva dopisujejo le v nemškem jeziku slovenskim, tega jezika popolnoma nezmožnim strankam, kakor se je to tudi zadnjič zgodilo s pozivnicami slovenskim mladeničem k vojaškemu naboru. Krvni davek mora Slovenec plačevati, a pravice v slovenskem jeziku nima nobene; zato naj poslanci vedno na to delajo, da se v prihodnje dopisuje županstvom in našemu ljudstvu v obče le slovenski.

III. Politično društvo protestuje proti grdi pisavi Marburžanke, ki imenuje Slovence ljudstvo roparjev, ljudozrocev, divjakov itd., ter obžaluje, da c. kr. državno pravdnštvo kaj takega dopusti. Ob enem pa bo slovensko ljudstvo izvajalo iz tega gotovo posledice in ne bode k onim nemškim trgovcem in obrtnikom nosilo svojih denarjev, kateri naročujejo in še ljudem vsiljujejo časnike, kateri blatijo naše narodne svetinje.

Po triurnem zborovanju sklene gospod predsednik društva lepo zborovanje. Zahvali se izbornim govornikom, gospodu poslancu, obilnim obiskovalcem in vrlim prebivalcem trga Pod-sreda in onim rokam, ki so zborovalno sobo tako lepo in okusno okrasile. — Povabi navzoče, naj se spomnijo jubilarov svetega očeta in presvetlega cesarja in jima zakličejo trikratni živio, kar se tudi zgodi.

Razšli smo se zadovoljni in z željo, da bi se zopet kmalu kje vršilo zborovanje našega društva.

Dogodki na Hrvaškem.

Iz Zagreba.

O zagrebških dogodkih je resnica, ker zagrebško občinstvo ni nikjer nasilno, da je ravnanje redarstva krivo, da je prišlo do izgredov. Sicer pa je veidel zagrebškega redarstva dolžan, da čuva bana in druge stebre današnjega zistema na Hrvaškem, čeprav je veidel teh mažaronskih junakov odšlo iz Zagreba, ali pa se poskrilo; na ulici jih sploh ni videti. Husarjev je v Zagrebu sedaj 200.

Dr. Bresztjenszky je sklical skupščino opozicionalnih saborskih poslancev, da se posvetujejo, kaj jim je storiti v tem vелеvažnem trenutku. Vznemirjeni narod zahteva, da se oni postavijo na čelo vsemu pokretu, pa da zahtevajo od bana, da vrši postavbo. O sklepih te skupščine sporočim, čim bodo proglašeni. Verjetno pa ni, da bodo opozicionalni hrvaški poslanci zahtevali od sedanjega bana, da vrši postavbo. Bržkone bode Khuen Hedervary zemljo prej zapustil, nego se bodo ti nemiri končali. Pravijo, da postane naslednik Kallayjev. Čudno je, kar je poznati mažarski vikač Bartha pripovedoval o hrvaškem banu, da se on na skrivaj na Dunaju dogovarja z dunajskimi državniki. A vselej, kadar se poda na Dunaj, da raztrobiti po svojih časopisih, da se je podal v Gradec. V Pešti pa dobro vedo, da zahaja na Dunaj na posvetovanja. Koliko je na tem resnice, ne moremo vedeti, pač pa se pogovarja, da bo Khuen Hedervaryja naslednik sedanjí podban Krajčović. Če se to zgodi, potem je pa na Hrvaškem gotova premoč mažarska in nastopiti morejo še večje zmešnjave, ker Krajčović sploh nima nobene samostalnosti. Sicer pa je današnji politični položaj na Hrvaškem zelo zmeden, in je lahko mogoče, da zemlja dobi celo komisarja, kakor je to bilo l. 1883. Čudno je zares, kam je privedel tako slavljeni državnik (!) Hrvatsko v 20. letih. Iz njegovega gesla delo, red in zakon bi morala slediti za Hrvatsko sreča in blagostanje, toda dogodilo se je protivno. A kjer se postava ne spoštuje, tam ni reda niti napredka. In tako je dandanes na Hrvaškem.

Opozicionalni poslanci so se zbrali ter sklenili zahtevati od bana, da odstrani mažarske napise ter dovoli skupščine po celem Hrvatskej, drugačega ne bodo pustili v

a b o r. Razumi se, da bode ban vse take predloge odbil ter po stari navadi pregnal opozicijo iz sabora, če bode še kdaj kot ban Hrvatske prišel v sabor, ker se sedaj sploh govori, da bode odšel iz Hrvatske ter dobil drugo mesto, kar smo že omenili.

Da se pomiri vseučilišna mladina, je izdal akademični senat oglas, v katerem svari in prosi mladino, da preneha z demonstracijami in da se naj bavi z nauki. Ravno tako je izdal tudi župan oglas na meščanstvo, katero svari pred izgredi in nemiri, kajti taki žalostni dogodki mestu le škodijo.

To je seveda vse res, toda kdo je kriv, da so se izlegli ti nemiri. Ob enem pa je izdal župan stroge predpise, kakor za nagle sodbje v jeseni, da se morajo gostilne zapirati že ob 9. uri, a večna vrata ob 7. uri zvečer. Posebno strogo je zabranjeno mladini po sedmi uri odhajati iz hiš in stanovanj.

Delavci, ki stavkajo, ne smejo v mesto, nego so nastanjeni v taboru zunaj mesta, in vojaštvo jih straži, da ne pridejo v mesto, ker bi oni odločno demonstrirali proti županu radi novega davka na moko.

General domobranstva, Čanić, je bil poklican predvčerajšnjem na Dunaj. Ta poziv je gotovo v zvezi z nemiri na Hrvatskem. General Čanić je odločen Hrvat, pa hočejo morda od njega zvedeti, zakaj se vse to na Hrvatskem godi.

Pravijo, da pride v kratkem celi 7. polk vojske iz Debrecina v Zagreb. Ta polk je mažarski. To se je zgodilo gotovo na zahtevo mažarske vlade, češ, da se hrvatskim četam ne more zaupati v tem slučaju. Ali se je pa to zgodilo zato, ker je general Čanić odbil zahtevo, da sodelujejo domobranci z drugo vojsko proti demonstrantom. Mi mislimo, da tudi mažarske čete ne bodo imele mnogo opraviti na Hrvatskem, če Bog da.

Zagreb se je vsled strogih naredb in pa vsled groženj z vojaško silo pomiril. Po mestu se sprehajajo še zdaj po dnevu žandarske straže, po noči pa tudi vojaške; posebno je zavarovan Markov trg in vse ulice, ki vodijo k banovej palači. Pri vsem tem pa so se našli zvitji demonstranti, ki so prilepili na banovo palačo velik oglas, v katerem se daje v najem banovo stanovanje od 1. maja. Dobra šala v tako resnobnih časih! Mažarski časopisi prav malo pišejo o zagrebških demonstracijah ter so o vseh dogodkih prav slabo podučeni. Razumi se, da se pri tem udiha po Hrvatih, katere je treba po mažarskih nazorih iztrebiti z mažarskega glo-busa. Sicer pa se je o teh zagrebških dogodkih pisalo obsežno le v hrvatskih opozicijskih časopisih, ki so bili pa seveda vedno konfiscirani. Uradni časopisi so po navadi molčali, ali pa tudi marsikaj zlobno po svoje poročali. Tako se je iz mažarskega tabora raznesla vest, da so bili zaprti dr. Heimerl, dr. Mazura in Pasarić radi nagovarjanja na upor, češ da so oni prirejali vse demonstracije. A ravno protivno je res; ravno ti trije opozicionci so v vseh svojih govorih in spisih nagovarjali narod na mir ter odvrčali od izgrediv. Ti trije opozicionci so se sklicali zadnji skupščini po § 2, ki pa ni bila dovoljena. Od zaprtih so izpustili včeraj dr. Mazuro, prav-nika Petrovića in Bojničiča. Oba urednika »Obzora« Pasarić in Heimerl pa sta še zaprta ter se celo zatrjuje, da jih bode redarstvo izročilo državnemu pravdniku, samo se ne ve radi kakšnih zločinov. Seveda oblast že najde krivdo, če jo hoče ravno imeti, da se odločni može odstranijo. Toda to ne pomaga mnogo, kajti na njihovo mesto pridejo precej drugi.

Mažarski časopisi so raznesli tudi glas, da bodo zagrebški trgovci in obrtniki poslali k banu deputacijo, da se čim preje povrne mir v mesto njegovim posredovanjem, češ, da prebivalstvo mesta vsled trajnih nemirov mnogo trpi. Skode ima pač mesto, to vé vsakdo; toda zagrebško meščanstvo je pa tudi toliko pametno, da ne bode iskalo pomoči tam, kjer je dobiti ne more. Saj vendar vsakdo vé, zakaj so nastali nemiri, in kako bi jih bili preprečili ravno oni, od katerih naj bi se zdaj po mažarskih nazorih iskala pomoč za meščanstvo. Zagrebški meščani so preveč ponosni, da bi poslušali tako neumestne mažarske svete.

Tudi v Varaždinu so bili v nedeljo izgredi, katere je prouzročilo samo redarstvo s svojo neotesanostjo. Čudno se vendar mora zdeti prirobnemu meščanu, če oni, katerim je poverjena naloga, da branijo red, občinstvo grdiijo z ostudnimi kletvami in psovskami. Nekaj podobnega se je pripetilo tudi v Zagrebu, pa je bilo občinstvo radi takšne surovosti javnih oblasti silno vznemirjeno.

V Varaždinu je bilo v nedeljo zvečer mnogo ranjenih ter je precej potem izdana stroga redarstvena naredba, kakor v Zagrebu, gledé javnih lokalov in zapiranja hišnih vrat. Tako imajo zdaj tudi v Varaždinu malo

naglo sodbjo. Kaj bo dobil pa mažaronaki župan varaždinski za nagrado, ker je nazval najodličnejše meščane, ki se podpisali poziv na skupščino, nedostojne pouličnjake. Tako uglajeni so dandanes na Hrvatskem mažaronaki glavari. Zares lepe plodove rodi mažaronaki sistem.

V Zaprešiću se narod ni še pomiril, ker javne oblasti prav drakonsko rav-najo s narodom radi zadnje rabuke. 19 najpremožnejših gospodarjev brdovske občine je dobilo nalog, da mora v 24 urah plačati stroške za vojaštvo v iznosu od 2337 kron. Pritožili so se seveda radi tega nepravilnega davka na višjo oblast, toda ni verjetno, da bi vspeli! Tako se gotovo ne ravna s narodom, če ga hočeš pomiriti, pa se je bati novih nesreč.

Včeraj 22 aprila je bila zopet mala demonstracija v gornjem mestu. Hrvatska mladina je priredila bilje za pokojnega Pasarića, ki je nedolžno padel v rabuki na kolodvoru v Zaprešiću. V Markovej cerkvi se je zbralo vrlo mnogo pravnikov in narodnega ženstva. Po končani službi božji se je mladina podala skozi Markov trg v dolnje mesto, a je poprej z »abzug«-kriki na bana in Mažare vznemirila redarstvo, ki se je hitro zbralo ter demonstrante razgnalo. V Bregovtvej ulici je prišlo vdrugič do hude rabuke, ali se je morala mladina hitro umakniti žandarmerijski straži, ki je prihitela iz Ilice. Nesreče ni bilo nobene.

S premembo poslovnega reda ne bo nič.

V torkovi seji poslanske zbornice je bil, kot znano, sprejet predlog, da pride razprava o zborniškem poslovnem redu še le kot druga točka na dnevni red torkove seje. S tem sklepom je pa baje za dalj časa pokopana razprava o premembi poslovnika. Dunajska »Zeit« ve o tem poročati sledeče: Zdi se, da je že sklenjeno, da se reforma o zborniškem poslovniku za sedaj sploh od-stavi z dnevnega reda, s čimur je usoda od-sekovih predlogov že zapečaten. Vlada je že izpočetka nameravala (?) zavleči stvar ad calendas graecas, ker hoče prvič preprečiti vznemirjenje duhov pred razpravo tako važ-nih zadev, kakor je nagodba in proračun, in ker se opravičeno boji, da se po spremembi poslovnika v zbornici v najkrajšem času osnuje trdna zborniška večina. — Seveda nekatere stranke ne bodo zadovoljne s to premembo, tembolj ker so ravno tem potom hotele priti v trdno večino, ki bi pa ne bila — slovanaka. Z načrtom, ki ga je baje v tej zadevi sklenila vlada, so pa seveda zado-voljne kolikor toliko vse manjše stranke.

Madžari in nagodba.

Vkljub temu, da sta se avstrijska in ogrska vlada v zadnji Silvestrovi noči dogo-vorili o vseh podrobnostih, tičočih se avstro-ogrskje nagodbe, izkušajo vendar gotovi ma-djarski krogi na vse načine, kako bi iz tega dogovora izkovali zase še novih koristi. En tak poizkus je izvršil te dni ogrski trgo-vinski minister. Ta je namreč podal v gospo-darskem odseku ogrske zbornice tako inter-pretacijo člena IX. carinske in trgovinske zveze, glasm katere bi bilo skoro do cela izključeno pri nas podražavljenje zasebnih že-leznic. Ta ministrova izjava povzroča veliko nejevoljo v avstrijskih vladnih in parlamen-tarnih krogih, ki ji nikakor ne morejo pri-trditi. Z Dunaja se sedaj poroča, da so se v tej zadevi pričeli z ogrsko vlado novi dogo-vori, ki naj bi odvrnili veliko škodo za av-strijsko polovico.

Prinetti in trozveza.

Povodom odstopa dosedanjega ital. zu-nanjenja ministra Prinettija in imenovanja Morina na njegovo mesto se italijansko časo-pisje obširno peča z delovanjem prvega v podkrepitvenje trozveze in ohranitev prijateljskih odnosov. Nas zanima posebno to, kar piše »Tribuna« o razmerju Italije do naše države. Ta list namreč mej drugim piše: »Če cesar prijateljske Avstrije ne more ob-iskati našega vladarja v Rimu in če vsled tega naravno ital. kralj ne stopi na avstrijska tla, niso radi tega prijateljski odnosi mej avstrijsko in italijansko monarhijo bili nič manj pristrani. To je pa bila edino le za-sluga ministra Prinettija.« — S to izjavo se nekako skrito kaže tudi razlog, zakaj se je Prinetti moral umakniti Morinu, pove pa tudi, da se bode pod novim vodstvom po-slabšalo še to razmerje, ki nikakor ni bilo tako pristrčno, kakor trdi imenovani italijan-ski list.

Srbski kralj o dogodkih na Balkanu.

Pred kratkim je Anglež Wyon izdal knjigo o Črnigori in jo v posebni avdienci poklonil tudi srbskemu kralju Aleksandru. Pri tej priliki je kralj oddal zelo važno iz-javo glede razmer na Balkanu. Kralj je iz-razil najprej svoje začudenje nad tem, da se Anglija tako malo zanima za dogodke na balkanskem polotoku. Anglija bi v sedanjem hipu lahko veliko storila za pomirjenje Bal-kana, mej tem ko interesirane velesile se

danjo zmedo le še bolj povečujejo. Če je Turčija sposobna za vlado, pravi kralj čemur pritiskati na re-forme? Če pa obratno ni sposobna, je pa nesmišl sliti jo, naj izvede reforme, ker vkljub temu ne bo znala vla-dati. Položaj na Balkanu je silno resen, a se za sedaj ne bojim nikakih mejna-rodnih zapletajev. Vendar pa je sedanjí do-zdevni nemir le začasen. Albanci le čakajo, kake korake bo storila vlada proti njim. Potem še le nastopijo z večjo akcijo. Precejšnja nevarnost tiči v tem, da se turške čete zbirajo v Stari Sr-biji. Če se bo to še dalje go-dilo, bom tudi jaz prisiljen, da storim enake korake Srbija v tem oziru ne prične z iniciativo; toda če se bodo pa ganile druge balkanske države, Sr-bija ne bo držala mirno svojih rok ter bo morala varovati svoje življenjske interese. — To izjavo, ki je velike važnosti za bo-doci razvoj balkanskih razmer. Konečno se je kralj še izjavil glede najnovejšega držav-nega preobrata v tem smislu, da je bil samo korak proti škodljivemu vplivu radi-kalne stranke.

Razpor v italijanski socialni demokraciji.

Veliko pozornost vzbuja članek, ki ga objavlja v nekem svojem listu poslanec Turati, vodja reformistiške frakcije so-cialnih demokratov. V tem članku očita mej drugim vodji revolucionarnih demokratov, poslancu Ferriju, da ni ničesar storil, da bi se preprečil tako jalov konec zadnje generalne stavke. Dalje Turati napada osred-nje vodstvo stranke ter je dolži, da je kapi-tuliralo pred revolucionarno manjšino in po-verilo vodstvo lista »Avanti« posl. Ferriju. Splošno se sodi, da je ta napad definitivno zapečatil razpor v italijanski soc. demokra-ciji in sicer bržkone ne na škodo revolu-ci-onarnim elementom.

Iz brzojavk.

Brnski občinski zastop proti ustanovitvi češkega vseučilišča. V včerašnji seji je brnski ob-činski zastop soglasno sprejel nujni predlog, ki se izreka proti ustanovitvi vseučilišča. — Apponyi kapituliral. Iz Budim-pešte javljajo, da je predsednik grof Apponyi opustil misel na odstop v slučaju »Lex-stanja in torej ne bo kršil edinstva v liberalni stranki. — Socialni demokratje napovedujejo obstrukcijo, a le proti razpravi o premembi poslovnika. Dotični sklep na včerajšnjem shodu pa je baje postal mej tem iluzoričen. — Dreyfus zahteva revizije. Dreyfus je pisal vojnomu ministru, naj ukrene potrebno, da se obnovi preiskava glede akta, na katerega robu je nemški cesar napisal nekaj opazk, in o izjavi priče Cernuskega. — Dogodki v Maroku. Iz Melille javljajo, da je bil Mulley Mohamed v Fezu proklamiran za sultana. — Naslednikom Morino-vim je imenovan v mornariškem ministerstvu kontre admiral Betollo.

Napredna „objektivnost.“

Šmarje pri Jelšah dne 14. apr. 1903.

Štev. 70 »Slov. Naroda« dne 28. marca t. l. oziroma njegov vsestransko »objektivni« poročevalec žigosa »post festum« v svojem podlem in puhlem dopisu o občinskih volitvah za trg Šmarje pri Jelšah, ki so se vršile dne 26. febr. t. l., v prvi vrsti tuk. duhovščino kot »črnuhe in lažnjivce in izda-jalsko sodrgo«, na katero zvrča vso krivdo seperatističnega postopanja glede omenjenih volitev in volilnega poraza pri volitvi od strani Nemcev in nemškihutarjev.

V dokaz, kako »temeljite in objektivne« članke pošiljajo naši naprednjaki »Slov. Na-rodu«, resumiramo tu samo misli in trditve naprednega dopisovalca v njegovem poro-čilu.

Tretji stavek njegovega dopisa je tako napredno »temeljite in znanstven«, da ga mo-ramo javno vprašati, kako se naj dotični stavek razlaga stilistično, logično in histo-rično? Iz honetnosti nečemo tega stavka »o blagoslovljenem lažnjivcu« navesti.

G. dopisnik trdi dalje: »Prva doslej prevagujoča stranka je na-predna; druga neznatna je nemčurska.« »Farovski« stranki prizna sam kakih 40 mož. In ta prva in pre-vagujoča stranka je stala proti neznatni nemčurski stranki v drugem volilnem razredu z enakim številom glasov nasproti. In tej »ne-znatni in pisani družbi Nemcev in nemšku-tarjev« prištevamo samo 6 mož, katere navaja imenom. — Naši naprednjaki se bodo menda lepo zahvalili za tako indirektno sramovanje in poniževanje njihove »prve in prevagujoče« stranke.

Karakterizuje naše »pope« kot ljudi, ka-terim je samo do tega, da dobe zgolj iz vladeželjnosti občinske vajei v roke; dočim je tudi »faktum in dejstvo«, da ni niti enega »pope« niti v okrajnem zastopu, niti v ob-činskem odboru, niti pri napredni »narodni

ditalnici« itd. itd. Ampak vsi ti zastopi so v rokah lajkov, in sploh se ni do sedaj še nobeden »far« za prvenstvo v njih pote-goval. Kaj rečete na to, gospod dopisnik?

Vi trdite, da je potrebno pristopiti k vaši stranki, in sicer tembolj, ker je po gra-ditvi železnice Grobelno Slatina pričakovati pritiska tujih elementov in oživljenja zaupa-nega našega gospodarstva. A kako spridevalo pa dajete vi vodilnim krogom vašega ka-libra, da je pod njihovim pokroviteljstvom gospodarstvo zasvalo? Saj vendar več let ni nobenega »pope« pri vašem gospodarjenju! In ako pričakujete od pritoka tujih elementov oživljenja zaspalega gospodarstva, s tem indirektno nehoti pripoznate, da ste sami ne-sposobni zaspano gospodarstvo zopet oživili. Čemu pa potrebujete našega pristopa, ako pričakujete pomoči od tujih elementov?

Vi se zgražate nad vsi duhovščino sploh, ako pišate: »Far je far, in naj si je v Rimu, ali na Kranjskem ali pa na »složenem« Šta-jerskem«. Blagovolite nam tu razložiti: V kaki zvezi je duhovščina v Rimu, na Kranj-skem in na celém Štajerskem s šmarskimi občinskimi volitvami in z zaspanim vašim gospodarstvom? In v koliko je duhovščina izven šmarske župnije kriva vašega poraza.

Vi konstatirate kot factum, da tukajšnji narodnjaki niso dali niti najmanjšega povoda za separatistično postopanje. Temu vašemu prebitemu »factu in dejstvu« nasproti se sklicujemo mi tudi na factum in dejstvo, da je ravno »Slov. Narod« kot organ napredne inteligence pred dvema letoma v šmarski zadevi javno in izrečno odklonil vsako spravo, katere ji je bila ponujena v »Slovenou« in »Slov. Gospodarju«. Drugokrat je prav isti »Slov. Narod« zagovarjal separatizem lanske jesen zopet v dopisu »post festum« o šmar-skem taboru. Tu sta sedaj dva slučaja mo-goča in sicer: 1. Ali ste vi pisali v lastnem imenu in proti tendenci napredne inteligence, potem vprašamo: »Zakaj ni inteligenca proti temu protestirala?« in 2. Ako se je pa do-tična pravna odklonitev objavila v imenu inteligence, nastane vprašanje: »Kako morete sedaj vi in vaša napredna inteligenca sepa-ratizem očitati?« Ako želite več dokazov iz svojega tabora, vam radi postrežemo.

Na druge vaše napade in trditve vam ne odgovorimo prej, dokler jih vsled poziva »Sloven. Gospodarja« št. 14 ne dokažete. — Sicer, ako je vaši inteligenca res do sprave, ji nismo nasprotni, ako se izvrši, kakor sta objavila »Slovenec« in »Sloven. Gospodar« pred dvema letoma. Kaj reče napredna in-teligenca na to?

Dnevne novice.

V Ljubljani 23 aprila.

Dvorni svetnik Ploj je hud, ker se njega posnema. Vsled naivnosti nekaterih štajerskih Slovencev se da izrabljati »Süd-steierische Presse«, da po njej dvorni svet-nik meče vladne mreže, s katerimi upa kaj opraviti proti katoliško-narodni politiki. Go-spod dvorni svetnik je rušil na Dunaju dis-ciplino, je o dogodkih v klubu poročal na neresničen način nam sovražnim časnika-rjem in sedaj se ta mož pritožuje, ako dr. Šusteršič svojim volivcem pove, zakaj je od-stopil od načelstva »Slovanke zveze«. Se-daj se dr. Ploj jezi v »Südsteierische Pr.«, ako se njega posnema, samo da se dr. Su-steršičevo poročilo razlikuje od dr. Plojevih poročil v toliko, da dr. Šusteršičevo poro-čilo temelji na resnici, dr. Ploj pa širi ne-resnice, samo da bi kako mogel spraviti v svet svoje aspiracije. Sicer pa z dvornim svetnikom Plojem ni vredno zgubljati besedi. Vemo, da za njegovim nastopom tiči nekaj drugega; saj ni menda tako omejen, da bi ne vedel, da se bo vlada ozirala v držav-nem zboru samo na tiste velike stranke, ka-terih se bo bala, ker jim bo omogočena ob-strukcija, da pa bodo Jugoslovane tembolj prezirali, čim manj bomo imeli v rokah sredstev proti vladi, in še govoriti ni o tem, da bi potem kdo Jugoslovane vabil v novi železni obroč, ki bo osnovan iz vse drugač-nih elementov, nego je bil nekdanji železni obroč. Kaj bo koristila štajerskim Slovincem dvornosvetniška politika, o tem bomo pa imeli še priliko pisati. Dr. Ploja zagotav-ljamo, da ni na svetu vlade, ki bi mogla katoliško-narodnemu gibanju kaj škodovati, še manj mu pa morejo škodovati tako pro-zorne politične intrige kakega dvornega svetnika. Gospod dvorni svetnik naj bo pre-pričan, da smo se ob njegovi jezi v »Süd-steierische Presse« prav srčno zabavali, ker je menda gospod dvorni svetnik pozabil, da dr. Šusteršič ni več načelnik kluba. Sicer pa je za nas ta zadeva končana, ker politiki dr. Plojevi ne pripisujemo toliko resnosti in vplivnosti, da bi porabljali radi tega preveč prostora. — Končana je bila zadeva za vso

katoliško-narodno stranko, ko je dr. Susteršič podal svojo izjavo.

Duhovne vesti s Štajarskega.
Obol el je ž. g. župnik Fran c Klepač v Št. Ožbaltu na Štajarskem. Nahaja se sedaj v bolnici usmiljenih bratov v Gradcu. — Fara Št. Ožbalt je razpisana. — Instaliran je kot župnik na faro Pernice čast. g. Anton Raušl. — V Šmarje pri Jelšah je prestavljen čast. gosp. dr. Jožef Somrek, v Vojnik pa je iz Šmarja pri Jelšah prestavljen g. Jožef Krohne.

Iz tržaške škofije se poroča, da je ž. g. Vinko Dolenc iz Kastva premeščen za eksposita v Vavovlje.

Osebnostna vest. Nadporočnik gosp. Rudolf pl. Detela je od deželne orožniškega poveljstva v Celovcu premeščen k poveljstvu v Gradcu.

Premembe v pravosodni službi.
Deželno-sodni svetnik dr. Fran Voušek v Mariboru je postal deželno sodni nadavetnik ondi. Drž. pravdnik v Mariboru dr. Avgust Nemanič je premeščen v Celovec, sodni pristav dr. Fr. Mohorič iz Gorn. grada v Ormož, sodni pristav dr. R. Arzt-Ruiz iz Radgone v Fürstenfeld. Za sod. pristava je imenovan Roman Terstenjak in sicer za St. Lenart, dalje avskultanti Josip Zdošek za Gornji grad, A. Wolf za Radgone in dr. Ant. Mulej za Šmarje.

— **Umrl** je v Trstu umirovljeni višji kazniški ravnatelj Rudolf vitez Mohorič v 73. letu svoje dobe.

— **Kranjski orožniki v Galiciji.**
S Kranjskega je odpotovalo več orožnikov v Galicijo, kjer so na nekaterih krajih zopet nemiri delavcev na poljih.

— **Obsojeni ponarejalci denarja.**
64letnega delavca Jurija Bobeka je sodišče v Ljubnem na Štajarskem obsodilo na 13 mesecev stroge ječe njegovo ženo Marijo pa na 6 mesecev, ker sta izdelovala ponarejen denar in ga razdajala po Štajarskem.

— **Liberalna olika.** Neki liberalce se je vozil dne 15. t. m. z gorenjskim popoldanskim vlakom. Od kranjske postaje do Skofje Loke je nadlegoval s svojimi prisilodarijami neko dolensko romarico, katera se je ravno vračala z Brezij. Kvasil je nekako takole: „Poslušaj me! Ker nimajo duhovniki usmiljenja do revežev, zato je tako slabo na svetu. Za papeža pa znajo duhovniki vedno berati. To je vse neumnost! Saj Boga ni in če mi ne verjameš, nã ta le moj list in preberi ga in boš zvedla, kaj je resnica...“ Romarica ga pa kar na kratko zavrne: „Jaz vašim listom in vsem liberalcem niti ene besede ne verjamem.“ Nato pravi ta prisilodarija: „Jaz sem študirant!“ „No, če ste študirant,“ reče romarica, „ali znate 10 bečjih in 6 cerkvenih zapovedi? Začniti da še 6 resnic ne znate!“ Liberalcec je bil kar togoten, da je v jezi zaklel in zarjovel, da bi vse duhovnike najraje pomoril. P-č lepa je ta liberalna olika!

— **Zima na Goriškem.** Tudi z Goriškega prihajajo žalostne vesti o veliki škodi, ki jo je povzročil mraz na sadju in na raznih pridekih. Tudi murvenemu perju je slana močno škodovala.

— **Volitve v Trstu** so končane tudi v II. volilnem razredu. Volilcev v tem razredu je 387. Glasovalo je 311 volilcev. Od teh je bilo kompaktnih glasovnic 270 za društvo „Patria“, 36 pa mešanih z imeni dr. Depangherja in dr. Gairingerja, ki sta bila „samostojna kandidata“.

— **Velika nesreča v Lloydovem arsenalu** Iz Trsta: Včeraj popoldne dogodila se je v Lloydovem arsenalu velika nesreča. 17letni delavec K. Irnberger je padel namreč s krova v gradnji nabavajočega se parnika „Goritia“ 14 metrov globoko, kjer je ostal takoj mrtel.

— **Smrtna kosa.** V Belaju pri Celovljah v Istri je umrl g. Adolf Kurner. oskrbnik na posestvu kneza Auersperga.

— **Premembe posesti v Gorici.** G. Anton Pečenko, veleposestnik in trgovec v Gorici, je kupil Rinaldinijevo hišo v Verdijevi ulici (poleg dosedanje svoje), ki tudi sega do Telovadnega trga. Sedaj je skoro vsa „Piazza Ginnastica“ v Gorici v slovenski posesti. Povera Ginnastica!

— **Smartno pri Kranju** 22. t. m. Na belo nedeljo je priredilo katoliško slovensko izobraževalno društvo v svojih društvenih prostorih pri Korošcu predavanje o jetiki. Ker je bilo zlasti za ondotne izdelovatelje sit, kateri živijo kar nakopičeni v majnih, večinoma lesenih hišicah, zelo zanimivo in podučljivo, se jih je toliko v prostorni društveni sobani nabralo, da je bila ista skoro premajhna. Prihodnjo nedeljo 26. t. m. popoldne ob 3. uri bode istotam predavanje o vrlo zanimivem predmetu. Vstop je dovoljen udom društva in od njih pripeljanim gostom.

— **Iz Novega mesta** se nam piše z ozirom na sobotno poročilo: Ali naj pride

res že vsaka nedolžna šala v časopise? Opisani dogodek je bil navaden »špas«, ki vzbuja le zabavo med veselimi gosti. Sicer pa postane v naših mestih vsaka malenkost že velika afera; ako burja komu odnese klobuk, ako se splašajo poštni konji ali če dijak prirede mačje godbo, je to že velikanski dogodek. Tudi označeni dogodek ni bil nikakor tragičen; to se v veseli družbi lahko primeri. Was sich liebt, neckt sich.

— **Vransko.** Veselica, katero je priredilo novo katoliško socialno izobraževalno društvo na belo nedeljo, je bila sijajna. Dvorana pri g. Brinovcu je bila natlačena polna. Podučno predavanje je imel tajnik društva g. Vračko. Igralo se je vrlo. Nekateri so se kar čudili, da morejo naši diletantje tako nastopiti. Le tako naprej! V odmorih so prav dobro igrali slavni tamburaši šentjurske mladeniške družbe. Obe igri se boste kmalu na občno željo ponovili.

— **Poskušen samomor časnika.** Iz Gorice se poroča da je ondotni »Piccolov« dopisnik Anton Petris ustrelil nase iz revolverja, a se ni zadell smrtno. Prenesli so ga v bolnico; ali okreva, se ne ve.

— **Sleparski dimnikar.** Po Goričanah se je pred dnevi klatil okoli neki dimnikar, ki je ometal dimnike in si dal za to dobro plačati. Pri posestnici Katarini Orel je zahteval za snaženje dimnika 1 K 10 v. in ker mu jih Katarina Orel ni hotela dati, jej je grozil, da jo bode pri sodnji naznanil, na kar mu je Kat. Orel res dala zahtevani znesek. Dotični dimnikar je okoli 30 let star in govori slabo slovensko.

Ljubljanske novice.

Naval k oratoriju „Sv. Frančišek“ je bil včeraj velikanski in tudi danes gotovo ne bo manjši. Okolu stolne cerkve je stalo na stotine občinstva in je morala policiji priti na pomoč požarna bramba, ki je razplela vrvi, da je tako priborila gostim proste vhode v stolno cerkev. Do konca koncerta je oblegalo občinstvo stolno cerkev, iz katere so semtertje zadoneli mogočni akordi krasne skladbe. Tekom teh dni je prireditev oratorija »Sv. Frančišek« v stolnici vplivala posebno na ljubljanske s. c. demokrate. Hujskali so ljudi, da se kaj takega v cerkvi ne spodobi, češ, da mora biti cerkev za molitev prosta. Čudno, da čutijo take vrste ljudje samo ta dva dneva toliko potrebo opravljati svoje »pobožnosti« ravno v stolni cerkvi, dočim so jim vse druge ljubljanske cerkve odprte.

Gostje s Koroškega. Včeraj se je koncerta »Glasbene Matice« udeležilo 20 Korošcev, med njimi pred. kanonika Grösser in dr. Sommer.

Hrvatje h koncertu „Glasbene Matice“. Današnji opoludanski vlak je bil upravljen s hrvaškimi gosti, ki so se pripeljali h koncertu „Glasbene Matice“. Dobro došli!

Nesreča na elektriški železnici. Anton Zupančič, blapec pri trgov. agentu Avgustu Tomažiču na Dunajski cesti št. 17, stal je včeraj popoldne z dvema v tovarni s sladkorjem obloženim voz vpreženima konjema na Vodnikovem trgu pred Fabianovo prodajalnico, ko je pripeljal električni voz. Konja sta se električnega voza splašila, in predno je mogel voznik L. Iglič motorni voz ustaviti, zadela sta konja v motorni voz in ubila z ojem dve šipi. Jeden konj je padel in se poškodoval na sprednjih nogah, drugi pa nekoliko na glavi.

Amerikanci. Danes po noči se je odpeljalo z južnega kolodvora 30 oseb v Ameriko. Danes opoludne je policaj prijel na kolodvoru nekega fanta, ki je hotel iti v Ameriko, pa je še podvržen vojaški dolžnosti. Tudi njegovega »spremljevalca« je policaj prijel.

Častniška sablja najdena na cesti. Na Dovozni cesti je bila najdena oficirska sablja. V deželno bolnico so pripeljali pet let starega kajzarjevega sina Jakoba Majdiča iz St. Jakoba. Včeraj se je igral s slamoreznicco, katera ga je prišla za levo roko in mu odrezala kazalec.

Klasifikacija konj. Dne 4., 5. in 6. maja t. l. se vrši klasifikacija konj za mesto Ljubljano. Sporred klasifikaciji po okrajih je: I., II., III. itd., približno po 2 okr. na en dan. — Lastniki konj se opozarjajo, da je po obstoječih določilih število konj pred klasifikacijo naznaniti mestnemu magistratu, in da iste, ki opuste to naznanitev, ali predstavljanje konj, čaka globa do 200 K, poleg tega pa morajo peljati potem svoje konje h klasifikaciji izven Ljubljane (n. pr. v Št. Vid ali drugam), in morajo plačati vse stroške poznejše kvalifikacije sami. Kdortedajše naznanil svojih konj, naj to nemudoma stori. Tiskovine (naznanilnice) za to ima magistratni ekspedit (I. nadstropje) na razpolaganje.

Književnost in umetnost.

* **Hartmanov oratorij „Sv. Frančišek“** je včeraj v stolnici dosegel nepričakovano sijajen uspeh. Zanimanje je bilo uprav velikansko. Ne le s Kranjskega, tudi iz sosednjih dežel je prišlo toliko poslušavcev, da si videl včeraj v Ljubljani vse polno tujcev. Stolnica je bila tako natlačena polna, da v resnici ni mogel nihče več noter. Videli smo poleg presv. škofa ljubljanskega in tržaškega, poleg eksc. g. deželnega predsednika, dež. glavarja in drugih prvih dostojanstvenikov tudi odlične goste iz drugih večjih sosednjih mest. Ljubljana je ta dan privabila obilo prijateljev umetnosti, ne le slovenske, ampak tudi nemške narodnosti, ne le katoličanov, ampak tudi protestantov, kateri so z globoko resnostjo poslušali divno skladbo skromnega frančiškana, proizvajano od slovenske »Glasbene Matice«.

To je umetniški uspeh, katerega se odkrito radujemo in častitamo vsem, ki so pripomogli do tako sijajne izvršitve.

Pred vsem je zanimal občinstvo seveda skladatelj, ki je osebnostno dirigiral svojo skladbo. To je v resnici sin sv. Frančiška, skromen, odkrit v obnašanju, brez afektivnosti. Stopil je pred občinstvo ne kakor bi se hotel producirati ali komu prikupiti, ampak kot resen propovednik, ki hoče v mislih in mogočih glasovih razodeti ljudstvu poetičnega duha uboštva in pobožnosti, katerega se je učil na gori Alverni in v samostanski celici, posnemajoč svoj vzor: serefskega Frančiška, njegove nauke in njegove rane. Dirigiral je z ono vneto, katero more imeti samo skladatelj, kateri je vžil v svojo skladbo vso svojo dušo. Kakor bi vsa skladba na novo kipela iz njegovega srca, je vodil orkester, pevce in soliste, podajajoč jim z roko in mimiko vsa čustva in vse misli, ki jih je izrazil v oratoriju.

Glasba Hartmannova je prepojena s pravo pobožnostjo. Skladatelj hoče vso pozornost obrniti na krasno besedilo, polno svetopisemskih spominov in lepih sentenc. Uprav vidi se, kako se izogiblje sijajnih modernih sredstev, s katerimi se dosegajo bližnji efekti. A semtertje prodre vsa muzikalna sila na dan z elementarno močjo, ki v dno duše pretrese tudi hladnega poslušavca. Vedna skladba se giblje v silno nežnih, občutnih melodijah, katere pa dobivajo po izborni arhitektoniki nepresegljivo veličastnost. Tu se pač ne moremo globlje spuščati v analizo. Opozarjamo le na spis p. Hugolina v lanskem „Dom in Svetu“.

Izvajanje je bilo izbornost. Pred vsem moramo zopet pohvaliti zbor „Glasbene Matice“. Moški zbor se je odlikoval po toliki natančnosti v niansiranju in prednašanju, da moramo včerajšnji nastop prištejati njegovi najsjajnejšim. Ženski zbor ga je posnemal v vrlih; veliki slavošpev ob koncu prvega dela ju je pa združil k efektni celoti pretresljive sile.

Pozabiti ne smemo pri tem njega, ki je stal včeraj samo ob strani, a ki ima glavne zasluge za izbornost proizvajanje, ker je on vzgajal ta izvršni zbor: gosp. vodja Mat. Hubad. Bil je lahko ponosen na svoje delo.

Solisti so svojo nalogo pogodili jako dobro. Imeli so težavno stališče, ker je bil orkester daleč za njimi. Gospa H. Kury (sopran) z Dunaja je pela »Povest« z ono milobo in mirno odmerjenostjo, katera prija oratoriju, glavno ulogo, sv. Frančiška, je pa g. Ernest vitez Cammarotta (tenor) iz Zagreba pogodil s toliko dovršenostjo, da zasluži vse priznanje. Njegov mehi in izredno čisti glas je kakor ustvarjen za to ulogo. Gec Helena Holczek (alt) kot Klara in Bona donna ni imela uloge, v kateri bi se mogla mnogo samostojno razviti, a duet z basom Al. Stejskalom, ki je pel Lukezija in »Fra Angela«, je bil prekrasen. Kanon ob koncu drugega dela, kateri se zdi na papirju nekako mehanično in mrzlo sestavljen, je ob njunem petju oživel in postal ena najboljših točk celega oratorija.

Tudi orkester se je pokazal kos svoji semtertje jako težavni nalogi. Težavnost ni toliko v zunanji tehniki, kolikor v neskončno finih niansah, katere mora izvajati. To težavo je mnogo povečala tudi razdelitev prostora. Izborne so bile violine. Mi bi želeli, da bi pri drugi predstavi orkester še nekoliko bolj pazil na fine pianopartije. Zbor je bil v tem oziru včeraj na vrhuncu.

Stolnica sv. Nikolaja je res pravi prostor za tako glasbo. Ob krasni razsvetljavi je njena arhitektura pokazala vso svojo lepoto. Čutili smo, da je oratorij zložen v resnici za cerkev; v koncertni dvorani ni mogoča niti ona dispozicija niti prireditve, katera je potrebna proizvajavcem in poslušavcem za oratorij.

Uspeh je bil v resnici popoln. Hladno poročilo današnjega uradnega lista bi bilo gotovo mnogo toplejše, ako ne bi bila ora-

torija proizvajala baš »Glasbena Matica« ... A to nikogar ne moti.

Prireditve je bila vzorna. Reditelji so veliko množico vkljub gneči držali v popolnem redu. V kostumih in obnašanju so pokazali vsi, da razumevajo pomen in značaj oratorija. Zato je bil pa celotni vtisk velikanski in nepozabljen. Ponosni smo lahko, da je tak uspeh bil mogoč v Ljubljani.

* **P. Hartmann o „Glasbeni Matici“.** Slavni skladatelj izraža svoje največje priznanje naši »Glasbeni Matici«. »Posebno me veseli«, pravi, »da vidim okoli sebe tu v Ljubljani toliko pevsko izobražene mladine. V velikih mestih sem dirigiral že najslavnejšim pevcem. A mene najbolj veseli, če vidim okoli sebe mlade ljudi, katerim ne zamerim, če nimajo še visoke umetniške izobrazbe, ampak radujem se jih, ker me navdaja s srčnim veseljem petje iz svežih mladih prsi. Posebno me veseli, da v „Glasbeni Matici“ poje toliko dijakov. Kako sem si želel, da bi vse učiliščne vnele za plemenito nabožno glasbo! Veliko delo je storil gospod koncertni vodja Hubad. Drugod sem moral čisto pevce še le sam učiti in jim dajati pravega duha. Tu pa je dovršil to delo že izbornost v najčistejšem umetniškem duhu gospod koncertni vodja, za kar mu moramo biti hvaležni.« Na vprašanje, ali bi prišel še v Ljubljano, je rekel, da, če mu bo mogoče, bi jako rad v Ljubljani dirigiral še svoj oratorij »Petrus«. Ta oratorij je dosegel tudi že svetovno slavo. Sploh se p. Hartmann jako zanima za naše glasbene razmere.

* **Jutri oratorij „Sv. Frančišek“ v nunski cerkvi!** Jutri točno ob 1/8 uri zvečer proizva »Glasbena Matica« pod osebnim vodstvom P. Hartmanna v nunski cerkvi še enkrat oratorij „Sv. Frančišek“. Ker mnogo ljubljancev vled navala gostov z dežele ni moglo dobiti vstopa k prvima dvema koncertoma, je tembolj pozdraviti to tretjo priredbo, ki ravno dokazuje, kak velikanski uspeh je doseglo to umetniško delo. Cene za jutrišnji oratorij bodo nekoliko nižje. Vstopnice se prodajajo tudi za jutrišnji oratorij pri gosp. Lozarju na mestnem trgu, v Kato-liški Bukvarni Pred škofijo in v trafiki g. Sešarka v Selenburgovih ulicah, in sicer se deži po 654 in 3 krone, stojašča pa le po 2 kroni.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Zima v spomladi. Glasom vesti v listu „Oberlesischer Wanderer“ so našli v zametih 4 osebe, ki so zmrznile med viharji zadnjih dni. Slaba se je godila pticam. Mladici po gnezidih so mrtvi. — Proti ogrski razredni loteriji. Na podlagi zakona o inozemski loteriji je odredilo sodišče v Lyonu, da je zapleniti vse, v tem okrožju razširjene prospektne in subskripcijske liste za ogrsko razredno loterijo. Proti razprodajalcem srečk je uvedeno sodno postopanje. — **Potres.** V okraju Seniradenški, gubernija Turkestan, so občutili dne 29. m. m. močan sunek, a pred tem že močno bobnenje. — **Velik požar.** Kakor javljajo iz Grodnika, je predvčeraj navstal v tamšnjem predmestju požar, ki je ob viharjočem vetru upepelil 60 poslopj. — Za zapuščino pokojne belgijske kraljice zahteva mož njene hčere Stefanije grof Lonyaj sodnijsko likvidacijo. Za svojega zastopnika si je izbral grof Lonyaj Jansona, republikanskega vodjo radikalcev v belgijski zbornici. — **Znamenita razsodba.** Državno sodišče je zavrnilo pritožbo vled konubinata iz občine Brunnendorfa na Češkem izgnanega Stelcerja, češ da se z izgonom ni krtila pravica prostega bivanja, ker je imenovan več let živel nemoralno.

Novi originalni način dvoboja iz našli so v Mandžuriji nastanjeni ruski častniki. Manjka jim pri dvobojih običajnega orožja in z navadnim orožjem dvobojevati se jim je nečastno. Sklenili so se naj in razglasili svoj sklep v uradni svojem listu „Zabajkalskija Vjedomosti“, da se imajo sedaj častne zadeve reševati na sledeči način: Nasprotnika morata srečkati in kdor potegne »črno«, mora se na vzhodno-kitajski železnici peljati iz Žizike do Karbina. Če pogumnega dušmaha na tej progi ne zadena nobena železniška nezgoda, je tudi oproščen nadaljnih posledic dvoboja. Se priporoča tudi avstrijskim častniškim častnim sodom v posnemanje.

Posebnosti Amerikancev. Bogati Amerikanci iznajdejo zmiraj kaj novega in »koristnega«. Nedavno priredil je neki Amerikanec pojedino na čast neki gorili, ki je obleden v črnem fraku in z belo kravato peljal »hišno damo« k mizi. Neki drug Amerikanec milijonar vpeljal je drug originalni način »dineja« ali kosila. Avstre jedo v restavraciji l. vrste; juho v drugi, v tretji ribo itd. Ker je ta način »kosila« vseeno nekoliko neroden, vpeljali so bogati Amerikanci drug način. Pri »dineju« se pri vsaki jedi spremeni sedež in sicer na način, da dobi vsaka dama pri spreminjanju sedežev novega gospoda, ki pač ni vselej gorila.

Dela Abrahama a Santa Clara bode na novo izdal dunajski mestni svet. Izšla bodo v šestih zvezkih, uredil jih bode profesor dunajske eksportne akademije Ivan Kriegl. Tiskal jih bode dunajski tiskar Henrik Kirsch.

Potom brezžičnega brzjava urejevan časopis izhajati je jel na otoku Sv. Klare, ki je 25 milj oddaljen od kalifornijske morske obali. Časopis se imenuje »The Whielesz« (brezžični) in prinaša poročila, ki jih njegov korespondent iz Los Angeles brzjavlja potom brezžičnega brzjavnega aparata.

Posuševanje jezerov v Egiptu. Angleški kapitalisti nameravajo kupiti jezero Menzaley pri Port Saidu. Osnovali so v ta namen društvo z glavnico 10 milijonov funtov sterlingov. Nadalje se čuje, da hoče neka družba, obstoječa iz angleških, francoskih in belgijskih kapitalistov, posušiti jezero Marcotovo. Na prostorih, kjer so sedaj jezera, hočejo gojiti kmetijstvo, a na drugi strani bodo domačini, ki so se pečali z ribištvo, znatno oškodovani.

Največji človek na svetu je brez dvojbe Rus Machnov, ki meri dva metra 68 cm na visokost. Njegovi starši so ljudje navadne visokosti in so bili iznenadeni ko jim je sinček zrasel čez glavo. Z 12 leti je bil že dva metra in s 14 že 2 metra in pol visok. Z rastjo in leti množil se mu je tudi apetit; za južino potreboval je velikan najmanj 3 funte mesa; tudi spanja je mladi velikan rabil veliko, dostikrat je moral spati, da se je popolnoma spočil 24 ur. Noge so 45 cm, in njegove roke 30 cm. Krojači potrebujejo, kadar mu merijo in primerjajo obleko, lestev, in svoje cigarete velikan najraje prižge na plinovem plamenu cestnih svetilk.

Društva.

(Dramatično društvo.) V soboto dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer vrši se v restavracijskih prostorih »Nar. doma« občeni zbor »Dramat. društva« z običajnim dnevnim redom. Gg. člani se prosijo, da se blagovolijo občnega zbora udeležiti. — V Ljubljani, dne 31. apr. 1903. — Za odbor »Dramatičnega društva«: Predsednik dr. Karol Bleiweis vitez Treteniški.

(Moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Il. Bistrici) priredita veselico v nedeljo dne 26 aprila 1903 v dvorani hotela »Ilirija« v Il. Bistrici. Vpored: 1. Slavnostni govor. 2. Gledališka predstava »Napoleonov samovar«. 3. Petje. 4. Prosta zabava. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 1 K. Ker je čisti dohodek namenjen v korist potrebne družbe sv. Cirila in Metoda, sprejemajo se preplačila hvaležno. K obilni vdeležbi uljudno vabita združena odbora.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj, 23. aprila. Vsled napovedane socialno demokratske obstrukcije proti spremembi novega poslovnika je vlada v silni zadregi, tembolj, ker se bodo tej obstrukciji pridružili tudi češki radikali in Jugoslovani. Vlada po svojih intrigantih razširja mnenje, kakor bi ona sama ne bila za spremembo poslovnika, češ, da se boji sedanja vlada stare desnice in da ji ni nič na tem, da se uvede ta sprememba poslovnika. To so vladni manevri, s katerimi skuša vlada vplivati na to, da bi tem bolj gotovo dobila brez resnega odpora spremembo poslovnika. Sedanji vladi je obratno jako veliko na tem, da doseže taka sprememba poslovnika, po kateri bi bil manjšim strankam onemogočen vsak vpliv. Kramarova politika je tozadevno paralelna z vlado in ima namen ustvariti na podlagi novega poslovnika parlamentarno večino Poljakov, Nemcev in Mladočehov. Ob tem bi se nihče ne oziral na interese manjših strank, posebno Slovence, bi bili potisnjeni ob steno. Da se prepreči ta možnost, tudi slovenski katol. - narodni poslanci nameravajo nastopiti z obstrukcijo proti novemu poslovníku.

Reka, 23. aprila. Novoizvoljeni obč. svetnik Anton Valuschnig je izjavil, da se odpove mandatu. Izvolitev Barčiča bodo nasprotniki poskušali razveljaviti.

Zagreb, 23. aprila. Urednika »Obzora Pasarić in Heimerl sta iz-

ročena sodišču. Tožena sta radi zločina kaljenja javnega miru. Ban trdi, da je demonstrante vodil organizovani odbor.

Zagreb, 23. aprila. Pravnik Elegorić, kateri je bil aretiran pred 14. dnevi, je obsojen na tri mesece težke ječe. Državno odvetništvo ga je tožilo, da je sodeloval pri demonstracijah in pri naskoku na mažarski grb. Vložil je ničnostno pritožbo.

Zagreb, 23. aprila. Sem je došlo več orožnikov s Štajarskega.

Skoplje, 23. aprila. Akcija, da se pomirijo Arnavti, je ponesrečena. Arnavti so izjavili, da jih je sultan prodal in da nočejo reform, ker nočejo priti pod gospodstvo kristijanov. Odslej, pravijo v svoji izjavi, ne bomo imeli nobenih ozirov več, pred vsem pa bomo pregnali Srbe in druge kristijane. Med kristijani vlada vsled tega velik strah. Arnavti se pripravljajo, da napadejo mesta in druge kraje okraja Kosovo. V velikih množicah pa dohaja v te kraje tudi turško vojaštvo. V Mitrovici je koncentriranih 20, v Prizrenu 14 in v Ferizovici 16 batalijonov. Ondotni turški vojaški poveljnik se je izjavil proti domačinom, da te priprave niso naperjene proti reformam sovražnim Makedoncem, ampak proti Avstriji, kateri se hoče na ta način preprečiti njena namera, pomakniti svojo vojsko proti Mitrovici. Zagrozil pa je tudi Arnavtom, ako ne bodo mirni. Vse napravlja vtis, da stojimo pred važnimi velikanskimi dogodki.

Petrograd, 23. aprila. (C. B.) V Kišenevu so se vršili minula dva dni veliki delavski nemiri proti židom. Ubityh je bilo 25 oseb, nevarno ranjenih do 75, manjše poškodbe je dobilo nad 200 oseb. Notranji minister je proglasil za mesto in okolico izjemno stanje ter zastražil kraj z vojaštvom.

Neapolj, 23. aprila. (C. B.) Angleški kralj Edvard je došel sem danes dopoldne. Prihod so naznanjali strelji iz topov.

Pariz, 23. aprila. (C. B.) Škofu v Nancyju je vlada ustavila plačo. — V mestih Pitiers, Nantes in Angers so se pojavile velike demonstracije povodom zatvoritve neavtoriziranih samostanov.

Dober svet. Kdor si želi napraviti lepo trato, mu svetujemo, da si naroči od c. in kr. dvorne trgovine za semena Edmund Mauthner v Budapešti travinega semena »Promenadnega« ali »Margaretnega«. Že 29 let vsirbuje Mauthner za krasne trate v Budapešti in na Margaretinem otoku posebna semena.

— **40.000 kron** znesle glavni dobitki loterije za sobe grevnice. Opozarijamo, da je žrebanje nepreklicno 23 aprila 1903 in da se vsi dobitki izplačajo v gotovini po odbitih 10% zneska.

Umrli so:

20 aprila. Lavra Trogher, računskega podčastnika bčl, 18 ur, Karlovska cesta 19, življenjska slabost.
22. aprila. Fran Bezian, posestnikov sin, 40 let, Radečkova cesta 11, Amentia Abscesus pulm. — Jera Novak, gostinja, 64 let, Studentovske ulice 13, mrtvoud.

V bolnišnici:

20. aprila. Marjana Zupan, delavka, 43 let, jetika.

Žitne cene

dne 23. aprila 1903.
(Termin.)

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	K 7-86	do 7-87
» » maj	7-83	» 7-85
» » oktober	7-44	» 7-45
Rž za april	6-84	» 6-85
Rž za oktober	6-84	» 6-85
Oves za april	6-11	» 6-12
Oves za oktober	5-44	» 5-45
Koruzza za maj	6-02	» 6-04
Koruzza za julij	6-09	» 6-10

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica hanaška	K 7-90	do 8-55
Rž južne železnice	7-05	» 7-25
Ječmen	6-40	» 7-40
» ob Tisi	6-40	» 7-75
Koruzza ogrska	6-40	» 6-65
Cinkvant stari	7-10	» 7-50
» novi	—	» —
Oves srednji	6-35	» 6-55
Pitol	6-75	» 13-75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
22. 9. zveč.	727.3	8.2	sl. szah.	obl.	0.8
23. 1. jutri	724.5	7.5	sl. szah.	obl.	
23. 2. popol.	722.2	10.9	»	»	

Srednja včerašnja temperatura 9.2° normale, 10.8°.

Dunajska borza

dne 22. aprila.

Skupni državni dolg v notah	100.75
Skupni državni dolg v srebru	100.50
Avstrijska zlata renta 4%	121.65
Avstrijska krona renta 4%	101.25
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	94.10
Ogrska zlata renta 4%	121.40
Ogrska krona renta 4%	99.65
Ogrska inv. renta 3 1/2%	92.49
Avstro-ogrsko bančne delnice	16.99
Kreditne delnice	671.—
London vista	239.77 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m nem. drž v	116.22 1/2
20 mark	23.41
20 frankov	19.05
Italijanski bankovci	95.17
C. kr cekini	11.32

Ako se zapira po človeku,

izhaja iz tega mnogo raznih bolezni, in res neumljivo je, da velika množina izobraženih ljudi ne porajta to zlo, ki bi se imelo najprej odstraniti, če želi biti človek zdrav. Steklenica »rogaskega templovega vreca« z vinom vsak dan zavžitega v tem slučaju vselej pomaga in sicer na milejši način, kakor druga tuzadevna sredstva. 447

537 1—1 Zahvala.

Za presrečne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega preljubega soproga, ozir. očeta, brata in svaka, gospoda

dr. Ivana Mohar-ja

kr. okr. zdravnika pri sv. Ivanu Zelini

kakor tudi za časteče spremstvo dragega ranjkega k večnemu počitku izrekamo vsem udeležencem, osobito pa vlec. gg. uradnikom in meščanstvu v Škofji Loki, častiti duhovščini iz Škofje Loke, Ljubljane in dežele ter vsem sorodnikom, kakor tudi darovalcem krasnih vencev našo iskreno zahvalo.

V Škofji Loki, 22. aprila 1903.

Žalujoči ostali.

Podpisani odbor izpričuje na željo gospoda **Kodermána**, da je ta popolnoma iz svojo roke z njegovim privoljenjem prodal svojo hišo in da so torej vse druge govornice neutemeljene.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1903.

544 1—1 **Odbor**
slov. del. stavbn. društva.

VABILO

na
redni občni zbor
Kmetijskega društva na Igu
registrov. zdruge z omejeno zavemo,
kateri se bode vršil
v nedeljo, dne 10. maja 1903
ob 3. uri popoldan
v združnih prostorih.

o o

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa za l. 1902.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

546 1—1

Načelstvo.

Žrebanje

danes ob 8. uri zvečer.

Srečke za sobe grevnice
po 1 krono

145 12 14

Vsi dobitki se izplačajo v gotovini po odštetih 10% zneska.

Kdor zeli imeti dober

harmonij

vrhniškega ali ameri-
kanskega sistema, ta
naj blagovoli pisati na
naslov: A. Luznik, Vrh-
nika pri Ljubljani.

264 18

Preden drugej

olja kupite, poskusite prej s po vsem
svetu znano znamko:

The Russian-American
Oil-Company Ltd.

To društvo pošilja:

olja za parne cilindre
ob prekurjenem paru
kakor tudi

olja za stroje in olja za
vrefena.

Naša olja so izredno nizke cene,
ceneja kakor vsak drug fabrikat, ter
pripoznana najboljša sedanega časa. Iz
vse Evrope so na razpolago pohvalna
pisma prve vrste. 315 12—7

Zastopnik v Ljubljani:

Mihael Kastner.

Ugodna priložnost
lepega zaslužka

je na ponudbo pridnemu, podjet-
nemu, varčnemu in postrežljivemu

mesarju,

kateri ima že nekaj denarja za
začetek mesarske obrti na raz-
539 5—2 polago.

Kje, pové upravnštvo »Slovenca«.

Ova krepka mladeniča

(18—20 let stara) sprejme takoj v stalno
službo »Mlekarska zadruga« v Kočah,
p. Prestranek Notranjsko. 547 2—1

Prednost imajo tist., ki so že v kaki
mlekarni služili. Plača po dogovoru.

Glavni dobitek

Kron **40.000** Kron

priporoča
J. C. MAYER
v Ljubljani.